

Marek Szajda¹

[Wrocław]

**Sprawozdanie z międzynarodowej
konferencji naukowej
„Oral History in Action”
Kraków 28–30 marca 2019 r.**

Wrocławski Rocznik

Historii Mówionej

Rocznik IX, 2019

ISSN 2084-0578

DOI: 10.26774/wrhm.262

W 2009 r., z inicjatywy krakowskich badaczy, powołano Polskie Towarzystwo Historii Mówionej², organizację skupiającą polskich oralistów, inicjującą dyskusje metodologiczne i etyczne, rokrocznie przeprowadzającą warsztaty oraz spotkania wokół historii mówionej. W bieżącym roku PTHM obchodziło jubileusz 10-lecia istnienia, co zostało podkreślone przez wydarzenia naukowe na międzynarodową skalę. Była nim konferencja naukowa „Oral History in Action”, która odbyła się w dniach 28–30 marca 2019 r. w Krakowie³. Jej organizatorami, poza Towarzystwem, były również inne instytucje: wrocławski Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, krakowska Fundacja

---

¹ <https://orcid.org/0000-0002-1938-6762>.

² Więcej zob.: M. Jarząbek, *Jak uczących uczyć historii mówionej? – sprawozdanie z III spotkań warsztatowych polskiego towarzystwa historii mówionej, Łódź 5–6 XI 2011 r.*, „Wrocławski Rocznik Historii Mówionej”, t. 1 (2011), s. 291–295.

³ Warto dodać, iż była to druga konferencja naukowa organizowana na taką skalę, którą współtworzyło PTHM, zob.: A. Wylegała, *Sprawozdanie z konferencji „Oral History in Central-Eastern Europe. Current Research Areas, Challenges and Specificity”, Łódź, 17–18 września 2015 r.*, „Wrocławski Rocznik Historii Mówionej”, t. 5 (2015), s. 291–292.

„Dobra Wola” oraz Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, w którego siedzibie odbywały się wszystkie obrady. Na zaproszenie organizatorów odpowiedziało kilkadziesiąt osób, chcących zaprezentować swoje badania w dziedzinie oral history. Część uczestników przyjechała z różnych ośrodków akademickich Polski, m.in. z Lublina, Olsztyna, Warszawy, Wrocławia; inni przybyli z takich krajów jak: Australia, Czechy, Estonia, Finlandia, Izrael, Kazachstan, Niemcy, Stany Zjednoczone, Turcja. Ukraina czy Włochy. Konferencja była połączona z Walnym Zgromadzeniem członków Towarzystwa, które odbyło się ostatniego dnia. Podczas tego spotkania wybrano władze na nową kadencję.

Międzynarodowy charakter wydarzenia został podkreślony nie tylko przez przybyłych z różnych krajów uczestników, ale również towarzyszące konferencji wydarzenia. Pierwszym z nich była dyskusja nad stanem badań historii mówionej (także w Polsce) oraz połączona z nią refleksja nad kolejnymi wyzwaniami. W panelu zatytułowanym „The past and the future of oral history – poliphony, choir or cacophony” uczestniczyli: Piotr Filipkowski z Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Dobrochna Kałwa z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego oraz Marcin Jarząbek z Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pretekstem do rozmowy był wydany w 2018 r. numer specjalny „Wrocławskiego Rocznika Historii Mówionej”, przygotowany pod redakcją naukową Filipkowskiego i Kałwy oraz redakcją merytoryczną Katarzyny Bock-Matuszyk i Ewy Maj, zawierający wybór ważnych, anglojęzycznych tekstów z zakresu oral history, po raz pierwszy opublikowanych w języku polskim. Tuż po debacie nastąpiło kolejne ważne wystąpienie. Jako *keynote speaker* głos zabrał Alessandro Portelli, profesor rzymskiego uniwersytetu La Sapienza, wybitny badacz historii mówionej, a od 2019 r. także członek Rady Naukowej WRHM. Zgodnie z zapowiedziami i programem miał on wygłosić wykład *Migrant Music and Stories in Rome*, jednak na skutek problemów technicznych, opowiedział zebranym o swoich badaniach i doświadczeniach przy pisaniu książki o masakrze dokonanej w 1944 r. w Fosse Ardeatine. Publikacja poświęcona tej tragedii ukazała się we Włoszech w 1999 r., została wyróżniona prestiżową nagrodą literacką Viareggio Prize⁴; wydano ją również w języku angielskim⁵. Wykład ten spotkał się z dużym zainteresowaniem słuchaczy, czego

---

⁴ A. Portelli, *L'ordine è già stato eseguito. Roma, le Fosse Ardeatine, la memoria*, Rzym 1999.

⁵ *Idem, The Order Has Been Carried Out. History, Memory, and Meaning of a Nazi Massacre in Rome*, Nowy Jork 2003.

potwierdzeniem mogą być prowadzone w kuluarach konferencji rozmowy z profesorem.

O rozpiętości tematów podejmowanych na konferencji świadczą poszczególne panele – w sumie było ich 15 i zostały podzielone na trzy równoległe bloki. Wśród prezentowanych wystąpień znalazły się zarówno referaty o charakterze metodologicznym, jak i omówienia realizowanych projektów. Przedstawiano też wstępne wyniki prowadzonych aktualnie badań. Wiele z nich dotyczyło kwestii pamięci, a także studiów migracyjnych, biograficznych, regionalistyki, historii politycznej czy antropologii. Występujący naukowcy, reprezentujący odmienne dyscypliny, charakteryzowali się różnymi warsztatami metodologicznymi, a także inną wrażliwością w prowadzonych badaniach. Wszystko to można uznać za kolejne przykłady historii mówionej, definiowanej jako heterogeniczna. Referenci zostali także zaproszeni do opublikowania swoich wystąpień w postaci artykułów naukowych we „Wrocławskim Roczniku Historii Mówionej”.

Na koniec wydarzenia, 30 marca, odbyło się Walne Zgromadzenie członków Towarzystwa, podczas którego omówiono bieżące prace, a także podsumowano organizację konferencji. Mijającą kadencję i dokonania ustępującego zarządu scharakteryzowała prezes Karolina Żłobecka⁶. Wśród ważnych osiągnięć wymieniła m.in. przyjęcie przez PTHM rekomendacji etycznych czy organizację warsztatów we współpracy z różnymi podmiotami⁷ poświęconym np.: obsłudze kamery podczas wywiadu. Pierwsza z kwestii – etyka w badaniach historii mówionej – była podejmowana podczas wcześniejszych zjazdów czy wydarzeń. Powstanie rekomendacji należy uznać za odpowiedź na potrzebę i inicjatywę wielu badaczy. Problem ten był dyskutowany podczas specjalnie zorganizowanych warsztatów w Warszawie

---

⁶ Zarząd PTHM na lata 2016–2019 został wybrany podczas Walnego Zgromadzenia w dniu 23 I 2016 r. w Warszawie.

⁷ Spotkania warsztatowe odbyły się: w Warszawie (1–2 X 2016 r.) we współpracy z Laboratorium Cyfrowej Humanistyki UW, we Wrocławiu (20–21 V 2017 r.) we współpracy z Ośrodkiem „Pamięć i Przyszłość”, w Lublinie (12–13 V 2018 r.) we współpracy z Ośrodkiem Brama Grodzka – Teatr NN oraz w Białymstoku (26 X 2018 r.) we współpracy z Białostockim Ośrodkiem Kultury/Centrum im. Ludwika Zamenhofs (dotyczyły pracy z kamerą).

w 2018 r., podczas których wypracowano formułę dokumentu⁸. Rekomendacje zostały uchwalone przez członów PTHM kilka miesięcy później⁹.

Podczas krakowskiego spotkania członkowie wybrali nowe władze. Prezesem został Marcin Jarząbek (Kraków), wiceprezesami Katarzyna Bock-Matuszyk (Wrocław) oraz Jakub Gałęziowski (Warszawa), skarbnikiem Joanna Majdanik (Lublin), a sekretarzem Mariusz Bieciuk (Białystok). W skład Komisji Rewizyjnej weszli: Dobrochna Kałwa (Warszawa), Józef Markiewicz (Warszawa), Adrianna Kapała (Warszawa). Zakończeniem całego wydarzenia były warsztaty pt. „Granice odpowiedzialności. Zagadnienia etyczne w projektach historii mówionej”, które poprowadziła Alina Doboszewska z Fundacji „Dobra Wola”.

---

⁸ Warsztaty zatytułowane „Standardy etyczne – rekomendacje” odbyły się w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego w dniu 13 I 2018 r.

⁹ Rekomendacje etyczne zostały przyjęte przez członków Towarzystwa podczas spotkania warsztatowego w Lublinie w dniach 12–13 V 2018 r. Są one dostępne na stronie internetowej: <http://pthm.pl/etyka/> (dostęp: 29 XI 2019 r.).